

לקוטי תורה • פרשת שלח • מאמר 4

ביאור ע"פ ועתה יגדל הנ"ל

ביאור "ועתה יגדל נא כח אדנ"י" (במדבר יד, יז)

בקשתו של משה, "ועתה יגדל נא כח אדנ"י כאשר דברת לאמר", כוללת את העבודה של התורה ושל המצוות. התורה, ששורשה בחכמה סתימאה, הופכת את ה"דיבור" האלוקי ל"לאמור" וממשיכה אלוקות לגן עדן; המצוות, ששורשן בגלגלתא שלמעלה מהחכמה, ממשיכות למטה את "כח אדנ"י" — המלכות של חכמה סתימאה. אפשר להגיע לכך רק כאשר מקיימים מצווה כציווי המלך, מתוך קבלת עולו.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/4

הנקודה

בקשתו של משה, "ועתה יגדל נא כח אדניי כאשר דברת לאמרי", כוללת את העבודה של התורה ושל המצוות. התורה, ששורשה בחכמה סתימאה, הופכת את ה"דיבור" האלוקי ל"לאמור" וממשיכה אלוקות לגן עדן; המצוות, ששורשן בגלגלתא שלמעלה מהחכמה, ממשיכות למטה את "כח אדניי" — המלכות של חכמה סתימאה. אפשר להגיע לכך רק כאשר מקיימים מצווה כציווי המלך, מתוך קבלת עולו.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המלאכים, הנקראים "עומדים", מקבלים אור המלוכש בכלים של עולמם ונשארים קבועים במדרגתם; הנשמות בעולם הזה, שבו מאיר סובב כל עלמין, הן "מהלכים" ויכולות להפוך את החושך עצמו לאור. לכן כל הברורים שייכים לעכשיו. המאמר מציב לאחר מכן את התורה מול המצוות. המצוות הן לבושים מקיפים, הנמשכים ממלכות שנעשית עתיק ביחס לעולם שמתחתיה. התורה יוצאת משערות החכמה סתימאה — מדרגת צמצום המפרטת כל מצווה לפרטיה ומאפשרת להבינה; המצוות באות מהגלגלתא, כתר שבכתר, רצון פשוט בלי טעם, ולכן הן חוקים. משה ביקש את שתיהן: באמצעות התורה נעשה "דברת" ל"לאמור", ונמשכות שלוש עשרה המידות לגן עדן; באמצעות המצוות "יגדל נא כח אדניי". פעולתה של המצווה עצמה, ייחוד שלמעלה, דומה לסגולה; עניינה הנעלה יותר הוא "מצות המלך", הנעשית בלי טעם, ורק קבלת עול ממשיכה למטה את כח אדניי, האדניי הנעלה של "אדניי מי יעמוד".

מבנה

1	עומדים ומהלכים
"בכל נפשך" ו"בכל מאדך" הם "עומדים" ו"מהלכים". המלאכים מקבלים אור המלוכש בכלים ואינם יכולים להשתנות; הנשמות בעולם הזה, שבו מאיר סובב כל עלמין, יכולות להשתנות ממהות אחת למהות אחרת, ולכן כל הברור הוא "היום". גילוי המלא, "מנוחה לחיי העולמים", יהיה לעתיד לבוא.
2	המצוות כלבושים מקיפים
המצוות הן לבושים ואורות מקיפים. מלכות דאצילות נעשית עתיק, ה"סלע" המגן על בריאה, ומלכות דאין סוף נעשית עתיק לאצילות, נבדלת ונעלית מן המדות; שלוש מדרגות מקיפות כאלה מקבילות למצוות שבמחשבה, בדיבור ובמעשה.
3	התורה מן השערות והמצוות מן הגלגלתא
התורה נמשכת משערות החכמה סתימאה — צמצומים באמצעות גבורה — ואילו המצוות נמשכות מהגלגלתא דאריך אנפין ומ"שביליה", שאין בהם שערות, של חסד. המצווה עצמה היא רצון פשוט בלי טעם; חכמת התורה מגדירה אותה, ולכן כל אחד יכול לתפוס את התורה לפי מדרגתו, ואילו המצוות נשארות חוקים.
4	בקשת משה: התורה הופכת דיבור ל"לאמור"
האדם הונח בגן עדן כדי להמשיך בו אלוקות, והדבר נעשה באמצעות התורה, הנקראת "עוז" ושורשה בחכמה סתימאה. כשמלכות דאצילות נעשית עתיק לבריאה, הדיבור נעשה "לאמור", ושלוש עשרה המידות של בריאה, יצירה ועשיה נמשכות לגן עדן.

באמצעות המצוות "יגדל נא כח אדני", והוא מתגלה משורשו בכתר דאריך אנפין. לפעולתה של המצווה עצמה, ייחוד שלמעלה, יש טעם, והיא דומה לסגולה; עניינה הנעלה יותר הוא ציווי המלך, הנעשה בלי טעם, ורק קבלת עול יכולה להמשיכו למטה.

"מצוות צריכות כוונה" פירושו קבלת עול. אדני הוא מלכות דאצילות, ואילו "כח אדני" הוא מלכות דחכמה סתימאה — "אדני מי", שיכולה לסלוח אפילו על חטאים המגיעים עד י"ה. בסוגריים מובאים דברי הזוהר והמפרשים עליו, והעניין מופיע שוב בעשרים ושמונה שנות דוד וב"ברוך כבוד הוי' ממקומו".

עומדים ומהלכים עומדים ומהלכים

המלאכים, המקבלים אור המלוכה בכלים של עולם ונשאים בדרגה אחת, והנשמות בעולם הזה, שיכולות להשתנות ממהות אחת למהות אחרת.

האור המקיף לכל העולמות (סובב כל עלמין) סובב כל עלמין

אור אלוקי נעלה מכדי להתלבש בכלים; הוא מאיר בעולם הזה ומאפשר שינוי ובירור.

עתיק עתיק

המדרגה ה"נבדלת": המלכות של עולם נעלה יותר, שנעשית הכתר הנסתר והמקיף של העולם שמתחתיו ונעלית מן המדות.

גלגלתא ושערות גלגלתא ושערות

גלגלתא דאריך אנפין, כתר שבכתר, היא מקור המצוות ורצון פשוט; שערות החכמה סתימאה, צמצומים באמצעות גבורה, הן מקור החכמה המפורטת של התורה.

חכמה סתימאה חכמה סתימאה

החכמה דאריך אנפין, שורש התורה; המלכות שלה היא האדני הנעלה, "כח אדני".

מצות המלך מצות המלך

העניינה הנעלה של מצווה: לקיימה בלי לחפש שום טעם, גם אילו לא היה נעשה ייחוד למעלה, כאילו נצטוונו לבקע עצים.

קבלת עול קבלת עול

התמסרות לה' כמלך שלמעלה מהבנה; הכוונה שהמצוות דורשות והדרך היחידה להמשיך למטה את המדרגה שלמעלה מטעם ודעת.

כח אדני כח אדני

מלכות דחכמה סתימאה, שלמעלה מאצילות, שמשו ביקש להמשיך למטה ולהגדיל בתוך האדני דאצילות.

קטע 1 • 11-2

עומדים ומהלכים

1 ביאור ע"פ ועתה יגדל הנ"ל

ביאור על הפסוק "ועתה יגדל" שהוזכר לעיל.

הכותרת מציינת שזהו ביאור נוסף לפסוק שכבר נדון לעיל: "ועתה, אני מבקש, יגדל נא כוחו של אֲדֹנִי, כפי שדיברת לאמורי". משה אמר את הדברים כשביקש על העם לאחר שהמרגלים מסרו את דיווחם.

2 הנה ענין בכל נפשך ובכל מאדך שהוא בחי' עומדים ומהלכים² עומדים הוא בחי' התלבשות האורות בכלים בכל עולם לפי השגתו בבריאה כך וביצירה כך כו' והיינו לפי שמקבל מבחינת מלי' הממכ"ע

[הממלא כל עלמין]

והנה, עניינם של "בכל נפשך" ו"בכל מאדך" הוא בחינת "עומדים" ו"מהלכים". "עומדים" הם בחינת התלבשות האורות בכלים בכל עולם, לפי מידת השגתו: בעולם הבריאה כך ובעולם היצירה כך וכו'. זאת משום שהוא מקבל מבחינת מלכות של ממלא כל עלמין.

שתי הלשונות "בכל נפשך" ו"בכל מאדך" קשורות לשני סוגי נבראים: "עומדים" ו"מהלכים". ה"עומדים" מקבלים אור אלקי רק כפי שהוא מתלבש בכלים של עולם, ולכן כל עולם משיג אותו לפי מידתו: הבריאה באופן אחד והיצירה באופן אחר. הסיבה לכך היא שהאור מגיע ממלכות של ממלא כל עלמין, האור שנכנס לכל עולם ומותאם ליכולת הקיבול שלו.

אבל בעוה"ז נקראים נש"י [נשמות ישראל] בבחי' מהלכים מפני שמאיר בו סוכ"ע שלמעלה מהתלבשות בכלים והוא בחינת מאדך ומתחת זרועות עולם³ ולכך כל הבירורים הם עתה דוקא היום לעשותם⁴

אבל בעולם הזה נקראות נשמות ישראל בבחינת "מהלכים", מפני שמאיר בו סובב כל עלמין, שלמעלה מהתלבשות בכלים. זוהי בחינת "מאדך" ו"ומתחת זרועות עולם". לכן כל הבירורים הם דווקא עכשיו, בבחינת "היום לעשותם".

נשמות ישראל בעולם הזה הן "מהלכים", מפני שכאן מאיר אור גדול מכדי להתלבש בכלי כלשהו: סובב כל עלמין, האור המקיף את העולמות. הוא מקביל ל"בכל מאדך" — אהבה ללא גבול — ול"ומתחת זרועות עולם", הכוח האלקי המגיע עד למטה מכל. משום כך כל עבודת הבירורים שייכת דווקא לעכשיו, לחיים בעולם הזה: "היום לעשותם".

כי לפי שיש התגלות סוכ"ע יכול להפך ממהות למהות כנ"ל ומטעם זה נקרא מהלכים להיות אתהפכא מחשוכא כו'

שכן מאחר שיש גילוי של סובב כל עלמין, אפשר להפוך ממהות למהות, כנזכר לעיל. משום כך נקראים "מהלכים", שכן אפשר להיות "אתהפכא מחשוכא" וכו'.

מכיוון שסובב כל עלמין מתגלה כאן, אפשר לשנות דבר במהותו, ממהות אחת לאחרת, כמו כאשר החושך עצמו נהפך לאור. הכוח לנוע ממצב אחד למצב אחר ושונה לחלוטין הוא שהופך את הנשמות ל"מהלכים".

אבל בעולם העליון אי"א להיות היפוך ממהות למהות אלא כמו שהוא כן יקום כו' (ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בפי' בחקתי בד"ה מבואר בע"ח [בעץ חיים])⁵

אבל בעולם העליון אי אפשר להפוך ממהות למהות; אלא כפי שהוא, כך יקום וכו'. (וראו מה שנכתב לעיל בפרשת בחוקותי, בדיבור המתחיל "מבואר בעץ חיים").

בעולמות העליונים אין אפשרות לשינוי כזה: כל דבר נשאר כפי שהוא ובמקומו. כאן מפנה הטקסט את הקורא למאמר שבפרשת בחוקותי, "מבואר בעץ חיים", להרחבה בנושא.

והנה גילוי בחי' זו דסוכ"ע שמאיר בעוה"ז יהיה לע"ל [לעתיד לבוא] והוא בחי' מנוחה לחי' עולמים⁶ שהוא מלי' חיות עולמות שיתעלה להיות בבחינת מנוחה משא"כ עתה יש עליות וירידות שונות בין שבת ליום טוב או יוה"כ [יום הכפורים] כו'.⁸

והנה, גילוי בחינה זו של סובב כל עלמין, שמאיר בעולם הזה, יהיה לעתיד לבוא. זוהי בחינת "מנוחה לחי' עולמים": מלכות, שהיא חיות העולמות, תתרומם ותהיה בבחינת מנוחה. ואילו עכשיו יש עליות וירידות שונות, בין שבת ליום טוב או ליום הכיפורים וכו'.

הגילוי המלא של סובב כל עלמין, שמאיר כעת בעולם הזה בהסתר, יהיה לעתיד לבוא, הנקרא "מנוחה לחי' עולמים". הטקסט מפרש את "חי' עולמים" כמלכות, שמעניקה לעולמות את חיותם, ואומר שהיא תתרומם אז למצב של מנוחה. לעומת זאת, כעת היא עוברת עליות וירידות שונות, המשתנות בין שבת, יום טוב ויום הכיפורים.

קטע 2 • 31

המצוות כלבושים מקיפים

3 והנה תורה ומצות המצות הם לבושים שהם בחינת מקיפים כי הנה אומרים אדון עוזנו צור משגבנו כו' והנה, [בעניין] תורה ומצוות: המצוות הן לבושים, שהן בחינת מקיפים. שהרי אנו אומרים: "אדון עוזנו, צור משגבנו" וכו'.

המאמר עובר לעסוק בתורה ובמצוות, ומתחיל במצוות: הן "לבושים" לנפש, ולבושים הם אורות מקיפים, המקיפים דבר ואינם נכנסים לתוכו. כדי להראות כיצד נוצר אור מקיף כזה, הוא מצטט ביטוי מן התפילה, המכנה את ה' "אדון עוזנו, צור משגבנו".

שמלי' דאצילות נעשה עתיק דבריא וביצירה כו' ונק' צור כמו הסלע שמכסה מן הגשמים כו' כלומר, מלכות דאצילות נעשית עתיק דבריא, וכן ביצירה וכו'; והיא נקראת "צור", כמו סלע המגן מפני הגשמים וכו'.

מלכות דאצילות, המדרגה הנמוכה ביותר בעולם העליון, נעשית עתיק דבריא — המדרגה הנעלמת והעליונה ביותר של העולם שמתחתיה; וכך גם ביצירה. משום כך היא נקראת "צור": כמו סלע המגן מפני הגשם, היא מכסה את העולם התחתון מלמעלה, כאור מקיף.

וכמו שבבי"ע נעשו ג' מקיפים ממלכות כך בבי"ע דאצילות שהן או"א [אבא ואימא] בריאה חג"ת [חסד גבורה תפארת] יצירה נה"י [נצח הוד יסוד] עשיה נעשים עליהם מקיפים מבחי"י מלידא"ס שנק' מלי דא"ק [דאדם קדמון] שנעשים עתיק כו'

וכשם שבבריאה, ביצירה ובעשיה נעשו שלושה מקיפים ממלכות, כך גם בבי"ע דאצילות — אבא ואמא הם בריאה, חסד, גבורה ותפארת הן יצירה, ונצח, הוד ויסוד הם עשיה — נעשים עליהם מקיפים מבחינת מלכות דאין סוף, הנקראת מלכות דאדם קדמון, ונעשים עתיק וכו';

אותו מבנה חוזר בתוך אצילות, שיש בה בריאה, יצירה ועשיה משלה: אבא ואמא הם הבריאה שלה, חסד, גבורה ותפארת הם היצירה שלה, ונצח, הוד ויסוד הם העשיה שלה. גם עליהם יש אורות מקיפים, הנוצרים ממלכות דאין סוף, הנקראת גם מלכות דאדם קדמון, והם נעשים עתיק.

שנעתק מן המדות הנקרא יומין ומרומם ומתנשא מהן והוא מלשון המעתיק הרים⁹ כו' והוא ע"פ מ"ש המתנשא מימות עולם מן המדות ולא מכל מדות

מפני שהוא נעתק מן המדות, הנקראות "ימים", ומרומם ומתנשא מעליהן. וזהו מלשון "המעתיק הרים" וכו'. והוא על פי מה שנאמר: "המתנשא מימות עולם" — מן המדות; ו"לאו מכל מדות" —

השם עתיק פירושו "נעתק": מדרגה זו נעתקת מן המדות, הנקראות "ימים", ומתנשאת מעליהן, כפי שאותו שורש מופיע בביטוי "המעתיק הרים". גם הביטוי שבתפילה, "המתנשא מימות עולם", מתפרש כך: מתנשא מעל המדות, וכפי שנאמר בהמשך הציטוט, "לאו מכל מדות אליו כלל".

אליו כלל¹⁰ כנ"ל ונגד זה יש ג' בחינות במצות. יש מהם תלויים במחשבה כמו ואהבת כו' ויש בדבור כו'.

אלו כלל", כנזכר לעיל. וכנגד זה יש שלוש בחינות במצוות: יש מהן שתלויות במחשבה, כגון "ואהבת" וכו', ויש שתלויות בדיבור וכו'.

הציטוט מסתיים כאן, והטקסט מציין שהדברים הוסברו לעיל. כנגד שלוש המדרגות של האורות המקיפים יש שלושה סוגים של מצוות: מצוות התלויות במחשבה, כגון אהבת ה' — "ואהבת"; מצוות התלויות בדיבור; וכפי שמשמע מן ה"וכו", מצוות התלויות במעשה.

התורה מן השערות והמצוות מן הגלגלתא

4 והנה אורייתא מחכמה נפקת מח"ס [מחכמה סתימאה] שהתורה נמשכת משערות דח"ס [דחכמה סתימאה] שמלובש בתוכה גבורה דעתיק והמצוות נמשכות מגלגלתא דאריך שהוא כתר שבכתר שמלובש בה חסד דעתיק בחינת לבנונית כמ"ש ארחות¹¹ הוי'

והנה, "התורה יוצאת מחכמה": מן החכמה הסתומה. שכן התורה נמשכת משערות החכמה הסתומה, שבתוכה מלובשת הגבורה של עתיק; ואילו המצוות נמשכות מגלגלתא של אריך [אנפין], שהיא הכתר שבכתר, שבה מלובש החסד של עתיק, בחינת הלבנונית, כמו שכתוב: "ארחות הוי"':

האמירה שבזוהר, "התורה יוצאת מחכמה", מתבארת כאן ביתר דיוק: מדובר בחכמה הסתומה, החכמה של אריך אנפין — הרובד החיצוני של כתר. בדימוי הקבלי של הראש, התורה נמשכת מ"שערות" החכמה הסתומה, שבהן מלובשת הגבורה של עתיק; ואילו המצוות נמשכות מגלגלתא, הגולגולת של אריך אנפין, הכתר שבכתר, שבה מלובש החסד של עתיק, הנקרא "לבנונית". משם נמשכות "ארחות הוי"':

כמו האורח והשביל שהוא מקום פנוי כמו"כ [כמו כן] הן פנויים משערות והן תליסר אורחין דמתפלגין לז"א

כמו דרך ושביל, שהם מקום פנוי; כך גם הם פנויים משערות. אלה הם שלושה עשר השבילים המתפצלים לז"א,

דרך העוברת בשדה היא רצועה שנותרה פנויה, וכך גם ה"שבילים" האלה הם מקומות בראש הפנויים משערות. אלה הם שלושה עשר השבילים המתפצלים משם אל ז"א.

וכמ"ש בזהר חד ארחא דמתפלג¹² לתרי"ג פקודין דאורייתא¹³ כמ"ש כל ארחות הוי' חסד ואמת כו' משא"כ השערות המה בחי' צמצומים ע"י ה"ג [חמש גבורות] בחי' דינים.

וכמו שכתוב בזוהר: "שביל אחד שמתפצל לתרי"ג מצוות התורה", כמו שכתוב: "כל ארחות הוי' חסד ואמת" וכו'. לעומת זאת, השערות הן בחינת צמצומים כאמצעות חמש הגבורות, בחינת דינים.

הזוהר מדבר על שביל אחד שמתפצל לתרי"ג מצוות התורה, ומביא את הפסוק "כל ארחות הוי' חסד ואמת". נמצא שהמצוות נמשכות מן השבילים הפנויים, ה"לבנים", של החסד, ואילו השערות הן צמצומים הנוצרים באמצעות חמש הגבורות, מקור הדין וההגבלה.

5 והענין כי אנו רואים כל התורה פי' וביאור טעם המצוות כמו מצות ציצית יש ע"ז בתשבע"פ [בתורה שבעל פה] פרק

ההסבר הוא שאנו רואים שכל התורה היא פירוש וביאור של טעמי המצוות. למשל, על מצוות ציצית יש בתורה שבעל פה הפרק

המאמר מסביר כעת מדוע התורה נובעת מחכמה והמצוות מגלגלתא העליונה. התורה כולה מפרשת ומבארת את המצוות: על ציצית, למשל, יש בתורה שבעל פה פרק שלם במסכת מנחות, פרק "התכלת".

התכלית ומצות ואזהרת שבת יש ע"ז מסכת שלימה והתורה שבאותה המצוה היא המגבלת ומצמצמת להיות המצוה בזו האופן דוקא ולא באופן אחר משא"כ המצוה עצמה

"התכלית", ועל מצוות שבת ואיסוריה יש מסכת שלמה. התורה שבכל מצווה היא שמגבילה ומצמצמת [אותה], כך שהמצוה תהיה דווקא באופן זה ולא באופן אחר; ואילו המצווה עצמה,

שבת, על מצוותיה ואיסוריה, תופסת מסכת שלמה. חכמת התורה שבכל מצווה היא שמגדירה ומצמצמת אותה, כך שיש לקיימה דווקא באופן זה ולא באופן אחר; המצווה כשלעצמה אינה עושה זאת.

כמו שמפורשת בתורה אין בה הוכחה שתהיה כך דוקא וכמו כן בחיי גלגלתא תר"ך עמודי אור המשכות אלהות להאיר במצות תפילין עד"מ ודמיון

כפי שהיא מפורשת בתורה, אין בה הוכחה שהיא חייבת להיות דווקא כך. וכך גם בחינת גלגלתא, תר"ך עמודי אור, היא המשכות של אלקות להאיר במצוות תפילין, למשל, וכיוצא בזה;

כפי שהתורה שבכתב מציגה את המצווה, אין בה דבר שמוכיח שהיא חייבת לקבל דווקא צורה זו. ובהתאם לכך למעלה, גלגלתא, הנקראת "תר"ך עמודי אור" — שכן תר"ך הוא בגימטריה כתר — היא המשכת האלקות אל מצווה כמו תפילין.

והוא הרצון פשוט בלי טעם ואח"כ בח"ס [בחכמה סתימאה] מוחא בחיי החכמה של המצות וע"י אותה החכמה נתצמצם הרצון שבהמצוה שיהיה כך דוקא כו'

וזוהי הבחינה של רצון פשוט, ללא טעם. לאחר מכן, בחכמה סתימאה, המוחא, נמצאת בחינת חכמת המצוות; ובאמצעות חכמה זו הרצון שבמצווה מצטמצם, כך שהיא תהיה דווקא באופן זה וכו'.

המשכה זו היא רצון פשוט, שאין מאחוריו טעם. רק לאחר מכן, בחכמה סתימאה, ה"מוחא", מופיעה חכמת המצוות, והיא מצמצמת את הרצון כך שיש לקיים את המצווה דווקא באופן זה.

ולכן התורה יכולים כל האנשים להשיגה אלא שיש בזה כמה מדרגות וכמו ערך השגת רשב"י [רבי שמעון בר יוחאי] להשגתנו

לכן כל האנשים יכולים להשיג את התורה, אלא שיש בכך כמה דרגות, כמו היחס בין השגתו של רבי שמעון בר יוחאי להשגתנו.

מכיוון שהתורה היא חכמה, כל אדם יכול להשיג אותה, אם כי בעומקים שונים מאוד. הפער בין הבנתו של רבי שמעון בר יוחאי להבנתנו הוא דוגמה לכך.

אך יהיה איך שיהיה יכולים הם להשיג זהו לפי ששרשה ממוחא שהיא חכמה אבל המצות אי"א להשיג כלל והם חוקים:¹⁴

אך כך או כך, הם יכולים להשיג אותה, משום ששורשה במוחא, שהיא חכמה. אבל את המצוות אי אפשר להשיג כלל, והן חוקים.

בכל רמה שהיא, אפשר להבין את התורה, משום ששורשה במוחא, שהיא חכמה. את המצוות עצמן, הנובעות מן הרצון שלמעלה מן החכמה, אי אפשר להשיג כלל: הן חוקים, גזרות שלמעלה מן הטעם.

קטע 4 • 61

בקשת משה: התורה הופכת דיבור ל"לאמור"

6 והנה מה ביקש משה ועתה יגדל נא כו' כאשר דברת לאמר ארך אפים¹⁵ כו' כי

והנה, מה ביקש משה? "ועתה יגדל נא" וכו', "כאשר דברת לאמר: ארך אפים" וכו'; כי

המאמר פונה לבקשתו של משה. כאשר ה' איים להשמיד את העם בעקבות דיווח המרגלים, התפלל משה: "ועתה יגדל נא כוח אדני", כאשר דברת לאמר: הוי' ארך אפים...", והמאמר יסביר את המילים האלה במונחים של תורה ומצוות.

הנה כתיב וינחהו בגי'ע [בגן עדן]¹⁶ לעבדה ולשמרה כו' להמשיך גילוי אלקות בגי'ע [בגן עדן] להיות מושג לנבראים יושבים ונהנין¹⁷ כו' והמשכה זו היא עי' התורה שנקראת עוז^{18, 19}

הנה כתוב: "ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה" וכו' — כדי להמשיך גילוי אלקות בגן עדן, שיהיה מושג לנבראים, "יושבים ונהנין" וכו'. והמשכה זו היא על ידי התורה, שנקראת "עוז".

האדם הונח בגן עדן "לעבדה ולשמרה" — כדי להמשיך לגן עדן גילוי אלקות שהנבראים שם יוכלו להשיג, כפי שחז"ל מתארים את הצדיקים "יושבים... ונהנין" מזיו השכינה. המשכה זו באה באמצעות התורה, שנקראת "עוז".

(ע' [עיין] בפ' יתרו ע"פ בחדש השלישי²⁰ ובאגה"ק [ובאגרת הקודש] ע"פ חגרה בעוז²¹ וע' בהרמ"ז [בהרב משה

זכות] פ' אמור דצי"ג ב' בפ"י ועוזו) כי שרשה מח"ס [מחכמה סתימאה] כו' שממנה נמשכים המדות ועי"ז

מתגלה בגי'ע [בגן עדן] כי

(ראו בפרשת יתרו, על הפסוק "בחדש השלישי", ובאגרת הקודש על הפסוק "חגרה בעוז"; וראו ברמ"ז, פרשת אמור, דף צ"ג ע"ב, בביאור "ועוזו"), שכן שורשה מחכמה סתימאה וכו', שממנה נמשכות המדות, ועל ידי כך מתגלה בגן עדן. כי

ההפניה שבסוגריים מציינת מקומות נוספים שבהם התורה מתוארת כ"עוז": המאמר על "בחדש השלישי" בפרשת יתרו, איגרת הקודש על "חגרה בעוז", והרמ"ז בפרשת אמור. שורש התורה הוא בחכמה סתימאה, שממנה נמשכות המדות; וכך, באמצעות התורה, מתגלה אלקות בגן עדן.

הנה כמו שמלכות דאצילות נעשה עתיק לבריאה שמבחינת דבור עד"מ נעשה מחשבה וכמ"ש וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר²² כו'

הנה, כשם שמלכות דאצילות נעשית עתיק לבריאה, כך, על דרך משל, מדרגת הדיבור נעשית מחשבה; וכמו שכתוב: "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר" וכו',

כך הדבר מתרחש: מלכות דאצילות נעשית עתיק, המקור הנעלם, לבריאה; מה שנחשב "דיבור" באצילות נעשה, כביכול, "מחשבה" לעולם התחתון. זהו פירוש "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר": הדיבור נעשה "לאמר", מדרגה נעלמת ופנימית יותר.

שנעשה בחינת העלם שנקרא עתיק ויש עתיק בבריאה כנודע מכוונת ב"ש [ברוך שאמר] שהוא לפני ש"ע [שמונה עשרה] ואעפ"כ [ואף על פי כן] הוא יג"מ [י"ג מדות] הרחמים

כלומר, נעשית בחינת העלם הנקראת עתיק; ויש עתיק בבריאה, כידוע מכוונת "ברוך שאמר", שלפני שמונה עשרה, ואף על פי כן הוא י"ג מדות הרחמים,

ההיעשות לנעלם באופן זה היא משמעותו של "עתיק". יש עתיק גם בבריאה, כידוע מהכוונות של תפילת "ברוך שאמר": היא נאמרת לפני שמונה עשרה, ובכל זאת עניינה הוא י"ג מדות הרחמים.

והוא דבי"ע ואחר ש"ע [שמונה עשרה] ויעבור²³ ה' הוא יג"מ [י"ג מדות] הרחמים דאצילות ומבחי' יג"מ [י"ג מדות] הרחמים אלו דבי"ע נמשך בג"ע [בגן עדן] והיינו ע"י התורה שנעשה מבחי' דבור לאמירה כו'.²⁴

והוא דבי"ע; ולאחר שמונה עשרה, "ויעבור ה'" הוא י"ג מדות הרחמים דאצילות. ומבחינת י"ג מדות הרחמים האלה דבי"ע נמשך גילוי אלקות בגן עדן; וזהו על ידי התורה, שעל ידה נעשית בחינת דיבור לאמירה וכו'.

מדרגת י"ג המדות שנאמרת לפני שמונה עשרה שייכת לבי"ע, ואילו י"ג המדות הנאמרות לאחר שמונה עשרה, הפותחות ב"ויעבור ה'", הן של אצילות. מ"ג מדות הרחמים דבי"ע נמשך האור לגן עדן, והמשכה זו נעשית באמצעות התורה, שהופכת "דיבור" ל"אמירה".

קטע 5 • 71-8

המצוות: סגולה וציווי המלך

7 וכך ביקש משה ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת²⁵ כו' שכמו שע"י התורה נעשה דברת לאמר כך ע"י המצוות יגדל נא כח אדני.

ולכן ביקש משה: "ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת" וכו' — כלומר, כשם שעל ידי התורה נעשה "דברת לאמר", כך על ידי המצוות "יגדל נא כח אדני".

כעת מתבארת בקשתו של משה במלואה. באמצעות התורה נעשה הדיבור האלוקי ל"לאמר" — ההמשכה לגן עדן שתוארה לעיל; באמצעות המצוות "יגדל נא כח אדני". הפסוק מבקש את שני הדברים.

דהנה המצות נמשכים מאדני דינא דמלכותא דינא ושרשן בגלגלתא וכמו הזורק אבן שמתגלה כחו להגביה האבן כך ביקש משה שיתגלה כח אדני שהוא בכתר דא"א²⁶

שהרי המצוות נמשכות מאדני, "דינא דמלכותא דינא", ושרשן בגלגלתא. וכמו מי שזורק אבן, שכוחו להגביה את האבן מתגלה, כך ביקש משה שיתגלה כוחו של אדני, שהוא בכתר דא"א.

אדני הוא שמה של מלכות, כעולה מהכלל "דינא דמלכותא דינא", והמצוות, גזרותיו של המלך, נמשכות ממנה; אולם שורשן בגלגלתא. כשאדם זורק אבן, הכוח הטמון בו מתגלה בעליית האבן; כך ביקש משה שיתגלה הכוח שמאחורי אדני, הנמצא בכתר דא"א.

כי במצות יש ב' בחי' הא' המצוה עצמה לפי שעיי"ז יומשך ונעשה יחוד למעלה על ידי אתרוג ושופר ואין זה עבודה שהרי יש לה טעם והרי זה דוגמת רפואה וסגולה כו'.

כי במצוות יש שתי בחינות. הראשונה היא המצוה עצמה: שעל ידה נמשכת ונעשית למעלה יחוד, באמצעות האתרוג והשופר. ואין זו עבודה, שהרי יש לה טעם, והרי היא כמו תרופה וסגולה וכו'.

במצוות יש שני היבטים. הראשון הוא השפעתה של המצוה עצמה: באמצעות האתרוג או השופר נעשה למעלה יחוד; אולם מאחר שיש לכך טעם, עדיין אין זו עבודה במוכן המלא, כשם שנטילת תרופה או שימוש בסגולה — דבר הפועל מכוח תכונה נסתרת הטבועה בו — אינם עבודה.

8 ואמנם בחי' ב' נק' מצות המלך בלי טעם²⁷ גם אלו לא היה נעשה היחוד ועכ"ז [ועם כל זה] כמו אלו נצטוו לחטוב עצים²⁸ עדי"מ

אולם הבחינה השנייה נקראת "מצוות המלך", בלי טעם: גם אילו לא היה נוצר הייחוד, בכל זאת היה הדבר דומה למי שנצטוו לחטוב עצים, למשל.

ההיבט השני של המצוות הוא "מצוות המלך", שמקיימים בלי שום טעם. גם אם לא היה נוצר למעלה שום ייחוד, עדיין היו מקיימים אותה, כשם שמקיימים צו של מלך לחטוב עצים — מעשה שאין בו דבר שיש להבין.

וזהו נק' מצות המלך שאין לבקש שום טעם כלל רק קבלת עול כי מאחר שמצד עצם מרומם הוא לכדו כו'

וזה נקרא "מצוות המלך": אין לבקש שום טעם, אלא לקבל את העול. שהרי מצד עצמותו הוא לכדו מרומם וכו',

לכן היא נקראת מצוות המלך: אין מחפשים שום טעם, אלא מקבלים את העול. הבסיס לכך הוא שמצד עצמותו ה' "מרומם לכדו", ואין לו זיקה לעולמות.

והוא בחי' גולגלתא דחפא על מוחא ועיקר צד סיבת חיבורו לנבראים הוא מצד היותו מלך כמ"ש המלך המרומם כו'

וזוהי בחינת גולגלתא, המכסה על המוחא; והגורם העיקרי לקשר שלו עם הנבראים הוא היותו מלך, ככתוב: "המלך המרומם" וכו';

בחינה זו היא גולגלתא — ה"גולגולת" המכסה על ה"מוח": הרצון שלמעלה מן החכמה. הדבר העיקרי המקשר אותו עם הנבראים הוא היותו מלכם, כפי שנאמר בתפילה: "המלך המרומם לבדו".

וא"כ ממילא מובן שא"א להמשיכו זולת ע"י קבלת עמ"ש כנ"ל ועי"ז דוקא נמשך ונעשה ג"כ הייחוד למעלה.

אם כן, מובן מאליו שאי אפשר להמשיך אותו אלא באמצעות קבלת עול מלכות שמים, כנזכר לעיל; ודווקא על ידי כך נמשך ונוצר גם הייחוד למעלה.

מכאן שבחינה זו יכולה להימשך רק באמצעות קבלת עול מלכות שמים — הקשר שבין עם למלכו. דווקא קבלה זו גם יוצרת את הייחוד למעלה.

קטע 6 • 91

שתי מדרגות באדני

9 וזהו מה שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] מצות צריכות כוונה דהיינו קבלת עול מצוה שמצות מלך היא וזהו ענין כח אדני שיש ב' בחי' אדני וכח אד' הא' הוא

וזהו מה שאמרו חז"ל: "מצוות צריכות כוונה", כלומר, קבלת עול המצווה — עשייתה מפני שהיא ציווי של המלך. וזהו עניין כוח אדני: יש שתי בחינות, אדני ו"כוח אדני". הראשונה היא

הכלל של חז"ל ש"מצוות צריכות כוונה" מתפרש כאן ככוונה לקבלת עול: עשיית המצווה מפני שהיא ציווי של המלך. מכאן חוזר המאמר לעניין "כוח אדני", שכן יש כאן שתי בחינות: אדני עצמו ו"כוח" אדני.

מלכות דאצילות והב' מלכות דא"ס כמ"ש בזהר ע"פ אם עונות תשמר²⁹ יה אד' מי יעמוד שזה פלא מאחר שהעונות מגיעים ב"ה או"א [אבא ואימא] איך אד' מועיל שהוא למטה הרבה במדרגה.

מלכות דאצילות, והשנייה היא מלכות דאין סוף, ככתוב בזהר על הפסוק "אם עוונות תשמר י"ה, אדני", מי יעמוד? והרי הדבר תמוה, שהרי העוונות מגיעים עד י"ה, אבא ואמא, כיצד יכול אדני לעזור, בהיותו נמוך ממנו בהרבה במדרגה?

אדני הוא מלכות דאצילות, ו"כוחו" הוא מלכות דאין סוף. על הפסוק "אם עוונות תשמר י"ה, אדני", מי יעמוד? הוזהר מצביע על תמיהה: אם החטאים מגיעים עד י"ה, שהיא אבא ואמא, כיצד יכול לעזור אדני, מדרגה נמוכה בהרבה?

אך באמת אדניי זה הוא מלכות דח"ס [דחכמה סתימאה] ונקי אדי מי שלמעלה מאצילות ונעלם הוא וזהו

אלא שבאמת, אדניי זה הוא מלכות דחכמה סתימאה, והוא נקרא "אדניי מיי" — הוא למעלה מאצילות ונסתר. וזהו

התשובה היא שאדניי שבפסוק אינו המלכות הרגילה, אלא מלכות דחכמה סתימאה, שלמעלה מאצילות. משום כך הוא מצטרף ל"מיי", מילה המציינת את הנסתר והנשגב מהשגה.

כי עמך הסליחה למען תורא³⁰ עשרה עומקים הידועים וביקש שיגדל המשכות כח אדני מלי דח"ס

[דחכמה סתימאה] באדי דאצילות

"כי עמך הסליחה למען תורא": עשרת העומקים הידועים. והוא ביקש שיתרבו ההמשכות של כוח אדניי, מלכות דחכמה סתימאה, בתוך אדניי דאצילות.

זהו עניינו של הפסוק הבא: "כי עמך הסליחה למען תורא" — הסליחה נמשכת מעשרת העומקים הידועים של הספירות. משה ביקש שהבחינה העליונה הזאת של אדניי, מלכות דחכמה סתימאה, תימשך ותתרבה בתוך אדניי דאצילות.

[ועי' בזוהר³¹ בלק קפ"ה ב' בענין אדי מי יעמוד³² ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם דפיי דבחי אדי הוא

בדיקנא דא"א כוי ולפמשי"כ [ולפי מה שכתוב] שהוא בחי מלי דח"ס [דחכמה סתימאה]

[ועיינו בזוהר, בלק, קפ"ה ע"ב, בענין "אדניי מי יעמוד", וברמ"ז שם, שמפרש שבחינת אדניי היא בזקן דאריך אנפין וכו'; ולפי מה שכתוב כאן, שהיא בחינת מלכות דחכמה סתימאה:

במוסגר מובאים מקורות נוספים. הזוהר בפרשת בלק דן בפסוק "אדניי מי יעמוד", והרמ"ז שם מפרש את אדניי כמדרגה בזקן דאריך אנפין. המאמר מתחיל ליישב זאת עם פירושו כאן, שמדובר במלכות דחכמה סתימאה.

והנה מלי דח"ס [דחכמה סתימאה] הוא בחי אור מקיף דתיקון הראשון די"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] כמ"ש בע"ח

[בעץ חיים] שער א"א פ"ב והיא מקבלת מפאת הראש שהוא מלי דגלגלתא כמשי"ש [כמה שכתוב שם] פ"ג

וזוהו בחי מן המצר קראתי³³ כוי

והנה מלכות דחכמה סתימאה היא בחינת אור מקיף של התיקון הראשון מי"ג תיקוני דיקנא, כמבואר בעץ חיים, שער אריך אנפין, פרק י"ב; והיא מקבלת מצד הראש, שהוא מלכות דגלגלתא, כמבואר שם בפרק י"ג. וזוהי בחינת "מן המצר קראתי וכו'.

שני הפירושים מתיישבים, כי מלכות דחכמה סתימאה היא האור המקיף של הראשון מבין י"ג תיקוני דיקנא, שלושה עשר התיקונים שבזקן דאריך אנפין, כפי שמבואר בעץ חיים, שער אריך אנפין. היא מקבלת מן הראש, ממלכות דגלגלתא, וזו בחינת "מן המצר קראתי י"ה".

ולכן איש [אתי שפיר] שבחתי זו נמשך דוקא ע"י קבלת עול וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ וכל העם רואים^{34, 35} כו'. והנה בפ"י מי יעמוד פי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם בינה דעתיק ועמ"ש עוד הרמ"ז [הרב משה זכות] בזה בפ' ויקרא

ולכן מובן היטב שבחינה זו נמשכת דווקא על ידי קבלת עול, וכמבואר במקום אחר בביאור על הפסוק "וכל העם רואים" וכו'. והנה, בפירוש "מי יעמוד", הרמ"ז שם מפרש שהכוונה לבינה דעתיק; ועיינו עוד כמה שכתב הרמ"ז על כך בפרשת ויקרא

לכן בחינה זו נמשכת דווקא על ידי קבלת עול, כפי שמבואר במקום אחר בביאור על הפסוק "וכל העם רואים". הרמ"ז מפרש שם את "מי יעמוד" כבינה דעתיק, ומוסיף לדון בכך בפרשת ויקרא.

(בדף ט"ו ע"ב) וע' בזהר גדול (ח"א [חלק א'] מ"ב א') ואפשר זהו ענין כח אד' ההוא וע' במק"מ [במקדש מלך] ר"פ צו דכ"ו ע"ב בענין בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד],

(בדף ט"ו ע"ב). ועיינו בזהר גדול (חלק א', מ"ב ע"א); ואפשר שזהו ענין "כוח אדני" ההוא. ועיינו במקדש מלך, ריש פרשת צו, דף כ"ו ע"ב, בענין "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד",

דברי הרמ"ז בפרשת ויקרא נמצאים בדף ט"ו ע"ב. אחר כך מפנה המאמר לזוהר על המילה "גדול" (חלק א', מ"ב ע"א), ומציע שאולי הוא עוסק באותו "כוח אדני". הוא מפנה גם למקדש מלך, בתחילת פרשת צו, בענין "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

אמנם לפמ"ש [לפי מה שכתוב] אד' מי היינו בחי' א' והוא הנק' כח אד', וע' עוד בפ"י כח אד' בזהר ח"ג [חלק ג']³⁶

אולם, לפי מה שנכתב [כאן], "אד"י ו"מ"י הם בחינה אחת, והיא הנקראת "כוח אד"י". ועיינו עוד בפירוש "כוח אד"י בזהר, חלק ג'.

הטקסט מוסיף שלפי פירושו, "אד"י ו"מ"י אינם שתי בחינות, כפי שסבור הרמ"ז, אלא בחינה אחת, והיא הנקראת בפסוק "כוח אד"י". לאחר מכן הוא מביא מקומות נוספים בחלק השלישי של הזוהר העוסקים בפירוש "כוח אד"י".

(דקס"א ב' ³⁷ ודף ר"כ ע"א ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם ובהר"ש שם דרמ"ה א' ודרצ"ה ב' ³⁸ וע"ש דק"מ סע"א [סוף עמוד א])

(עמוד 161ב, ועמוד 220א, והרמ"ז שם; ובזהר שם, עמוד 245א ועמוד 295ב; ועיינו שם, בסוף עמוד 140א).

הכוונה לעמודים 161ב, 220א, 245א ו-295ב, וכן לסוף עמוד 140א, ולרמ"ז בעמוד 220א. בעמוד 161ב אומר הזוהר שכאשר עתיק הנעלם מאיר במוח והמוח מאיר בלב, זהו "כוח הוי" — הכוח הנמשך מעתיק הקדוש.

וע' בזהר ח"א [חלק א'] (קס"ח ב') שיעקב נתן לדוד כ"ח שנים וזהו ג"כ המשכת בחי' כח אד'

ועיינו בזהר, חלק א' (168ב), שיעקב נתן לדוד כ"ח שנים; וגם זהו המשכת בחינת "כוח אד"י.

הזוהר מספר שאברהם, יעקב ויוסף נתנו לדוד המלך שבעים שנות חיים, ומתוכן יעקב נתן לו עשרים ושמונה שנים. יעקב חי 147 שנים במקום 175. עשרים ושמונה נכתבות כ"ח, אותיות המילה "כוח", ולכן גם מתנה זו היא המשכה של "כוח אד"י לדוד, המגלם את המלכות.

וזהו ג"כ ענין ברוך כבוד³⁹ הוי"ה ממקומו כבוד הוא בחי' מלי⁴⁰ ושיתברך ממקומו ושרשו היינו בחי' יגדל נא כח אדי' וכו' וזהו ענין עושי דברו⁴¹ וכמ"ש במ"א:⁴²

וזהו גם ענין "ברוך כבוד הוי' ממקומו": "כבוד" הוא בחינת מלכות, והכוונה היא שתתברך ממקומה ומשורשה, כלומר מבחינת "יגדל נא כוח אדי' וכו'". וזהו ענין "עושי דברו", כמו שכתוב במקום אחר.

כך גם ב"ברוך כבוד הוי' ממקומו": "כבוד" הוא מלכות, והברכה היא שתתברך ממקומה, משורשה שלמעלה, שהיא "יגדל נא כוח אדי'". אותו רעיון נמצא גם במלאכים, "גיבורי כוח, עושי דברו", כפי שמוסבר במקום אחר.

בעבודה

יש לקיים את המצוות כציווי המלך, מתוך קבלת עולו וכלי לחפש טעם, גם כאשר ידועה פעולתה של המצווה: זו הכוונה שהמצוות דורשות, ורק היא ממשיכה למטה את כח אדני', העומד למעלה מטעם ודעת. ומכיוון ששינוי ממצב אחד לאחר אפשרי רק אצל נשמות בעולם הזה, עבודת הכירור שייכת להיום.

שאלות לשיחה

1. מדוע הנשמות בעולם הזה יכולות, והמלאכים אינם יכולים, להשתנות "ממהות אחת למהות אחרת", ומה מלמד הדבר על ערכם של החיים בגוף?
2. כיצד חכמת התורה "מצמצמת" את המצווה, ומדוע הדבר מאפשר להבין את התורה בעוד שהמצוות נשארות חוקים?
3. מה ההבדל בין פעולתה של המצווה עצמה, הדומה לסגולה, לבין המצווה כ"מצות המלך"?
4. מדוע מפרש המאמר את "מצוות צריכות כוונה" כקבלת עול ולא כהכנת המצווה?
5. כיצד שאלת הזוהר על הפסוק "אם עוונות תשמר יי, אדני' מי יעמוד" מובילה לשתי מדרגות באדני'?

מקורות והפניות

הערות

פסוקה 1

1 ועתה יגדל

"ועתה יגדל נא כוח אדני, כאשר דיברת לאמורי". משה אומר זאת בתפילתו לאחר חטא המרגלים; המאמר מסביר מהו "כוח אדני" וכיצד הוא גדל.

Numbers 14:17 במדבר י"ד:י"ז

ועתה יגדל־נא כח אֲדֹנִי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְאֹמֶר:

And now, I pray Thee, let the power of the L-rd be great, according as Thou hast spoken, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 2

2 מהלכים

"ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". המסורת מפרשת את "העומדים" כמלאכים, הקבועים במדרגתם, ואת "המהלכים" כנשמות המסוגלות לעלות ממדרגה למדרגה; המאמר מבסס את הניגוד שלו על שתי המילים האלה.

Zechariah 3:7 זכריה ג':ז

כֹּה־אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱסֹפְדְּךָ תֵּלֶךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמָר וְגַם־אֶתֶּה תִּדָּן אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמָר אֶת־חֲצָרֵי וְנָתַתִּי לָךְ מֵהַלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה:

Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways,' and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free .access among these that stand by

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 ומתחת זרועות עולם

"מעונה אלקי קדם ומתחת זרועות עולם". כאן ה"זרועות" המגיעות למטה מציינות את סובב כל עלמין, האור המאיר גם בעולם התחתון ביותר.

Deuteronomy 33:27 דברים ל"ג:כ"ז

מְעֻנָּה אֱלֹהֵי קֶדֶם וּמִתַּחַת זְרֻעֹת עוֹלָם וַיִּגְרֶשׁ מִפְּנֵיהָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשֵּׁמֶד:

The eternal G-d is a dwelling-place, And underneath are the everlasting arms; And He thrust out the enemy from before .thee, And said: 'Destroy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים לג, כז.

4 היום לעשותם

"ושמרת את המצוה ואת החקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם". המאמר מפרש את "היום" כמלמד שעבודת הברור שייכת לעולם הזה.

Deuteronomy 7:11 דברים ז':יא

וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם:

Thou shalt therefore keep the commandment, and the statutes, and the ordinances, which I command thee this .day, to do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

5 כפ' בחקותי בד"ה מבואר בע"ח

המאמר הזה מסביר על פי עץ חיים שהצלם, הנפש השכלית, מחבר את הנפש האלקית עם הנפש הבהמית כדי לבצע בירורים, ולכל אדם ניתנות שבעים שנה כדי לברר לפי מידתו, כך שאפילו "עוונותינו" נהפכים. הדברים מבהירים את הנקודה כאן: הברור והשינוי ממצב אחד לאחר שייכים לנשמות בעולם הזה.

הערת קה"ת

לעיל פ' בחקותי מז, ג.

6 מנוחה לחיי העולמים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

סוף תמיד.

7 מנוחה לחיי עולמים

המסכת מסתיימת במזמור שהיו הלויים אומרים בשבת: "מזמור שיר ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים". המאמר מפרש את "חיי העולמים" כמלכות, שתעלה אז למנוחה.

Mishnah Tamid 7:4 משנה תמיד ז':ד

... בַּשָּׁשִׁי הָיוּ אוֹמְרִים (שם צג), ה' מְלֶךְ גָּאוֹת לְבָשׁ וְגו'. בַּשֶּׁבֶת הָיוּ אוֹמְרִים (שם צב), מְזֻמֹּר שִׁיר לַיּוֹם הַשֶּׁבֶת, מְזֻמֹּר שִׁיר לַעֲתִיד לָבֵא, לַיּוֹם שֶׁכָּלוּ שֶׁבַת מְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

The following are the psalms that were chanted in the Temple. 1) On the first day they used to say, "The earth is the L-rd's and the fullness thereof, the world and they that dwell therein" (Psalms 24). 2) On the second day they used to say: "Great is the L-rd and highly to be praised, in the city of our G-d. His holy mountain" (Psalms 48). 3) On the third day they used to say: "G-d stands in the congregation of G-d, in ... the midst of the judges he

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

"ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". המאמר קושר את "נפשך" ל"עומדים" ואת "מאדך" ל"מהלכים".

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה

וְאַהֲבַתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and .with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 3

9 המעתיק הרים

"המסיר הרים והם אינם יודעים, ההופך אותם באפוי". הפועל כאן, "להסיר", הוא השורש של השם עתיק: הבחינה שהוסרה והתרוממה מעל המדות.

Job 9:5 איוב ט':ה

הַמַּעֲתִיק הָרִים וְלֹא יָדְעוּ אֲשֶׁר הִפְכָם בְּאִפּוֹ:

Who removeth the mountains, and they know it not, When .He overturneth them in His anger

הביטוי "יגדל נא כוח..." בפסוק הבא.

Numbers 14:17-18 במדבר י"ד:יז-יח

וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹחַ אֲדֹנָי פְּאֶשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְאָמְרִי: ה' אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנָשָׂא עֲוֹן נֶפֶשׁ וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה פֶקֶד עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים עַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־רִבְעִים:

And now, I pray Thee, let the power of the L-rd be great, according as Thou hast spoken, saying: The L-RD is slow to anger, and plenteous in lovingkindness, forgiving iniquity and transgression, and that will by no means clear the guilty; visiting the iniquity of the fathers upon the children, upon the third and upon the fourth generation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 וינחהו בג"ע

את האדם לקחו "והנחיתו בגן עדן לעבדה ולשמרה". המאמר מפרש זאת כהמשכת גילוי אלוקות בגן עדן.

Genesis 2:15 בראשית ב:ט"ו

וַיִּקַּח ה' אֱלֹקִים אֶת־הָאָדָם וַיְנַחֲהוּ בְּגֵן־עֵדֶן לְעֲבָדָהּ וּלְשִׁמְרָהּ:

And the L-RD G-d took the man, and put him into the garden of Eden to dress it and to keep it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ב, טו.

17 יושבים ונהנין

רב היה אומר שבעולם הבא אין אכילה ושתייה, אלא צדיקים יושבים ועוסקים בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. המאמר מיישם זאת על הנשמות בגן עדן, המשיגות את האלוקות שנמשכה אליהן.

Berakhot 17a:4 ברכות י"ז א:ד'

מִרְבִּינָא כִּי הָווּ מְסִיִּים צְלוֹתֵיהָ אָמַר הָכִי: "אֱלֹקֵי, נְצוּר לְשׁוֹנֵי מִרְעָ וּשְׁפֹתֵיהֶם מְדַבְּרֵי מִרְמָה, וְלִמְקָלֵי נִפְשֵׁי תְדוּם, וְנִפְשֵׁי כְּעֶפֶר לְכָל תְּהִיָּה. פֶּתַח לִפֵּי בְּתוּרְתָהּ, וּבִמְצוֹתֶיהָ תִּרְדּוּף נִפְשֵׁי. וְתַצִּילֵנִי מִפְּגַע רָע, מִיִּצְרַר הָרָע, וּמֵאֲשֶׁה רָעָה, וּמִכָּל רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לְבָא בְּעוֹלָם. וְכָל הַחוֹשְׁבִּים עָלַי רָעָה מִהֲרָה הִפֵּר עֲצָתָם וְקָלְקַל מַחְשְׁבוֹתָם. יְהִיו לְרִצּוֹן אֲמִרֵי פִי וְהִגְיוֹן לִבִּי לִפְנֵיךָ ה' צוּרִי וְגוֹאֲלִי".

Mar b. Kabina used to add at the conclusion of his prayer : O my G-d ! (Guard my tongue from evil and my lips from speaking guile ; and to such as curse me let my soul be dumb, yea, let my soul be unto all as the dust. Open my heart to Thy Torah, and let my soul pursue Thy commandments. And do Thou deliver me from mishap, from the evil impulse, and from an evil woman and all evil which breaks ... forth to come upon the world

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ראה ברכות יז, א.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב ט, ה.

10 ולא מכל מדות אלין כלל

בתפילתו של אליהו (פתח אליהו) מתואר ה' באמצעות הספירות, "אבל לא מכל המדות הללו כלל". המאמר מביא זאת כדי להראות שעתיק נעלה מן המדות.

Tikkunei Zohar 17b:5-7 תקוני זוהר י"ז ב:ה-ז'

אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי ולא מכל אלין מדות כלל. קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ירך דהא רשותא אית לך (נ"א אתיהיב לך) לגלאה רזין טמירין על ירך מה דלא אתיהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כען. קם רבי שמעון פתח ואמר לך יי הגדולה והגבורה וכו'

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

4 פסקה

11 ארחות ה'

"כל נתיבות הוי" חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו". המאמר מפרש את "הנתיבות" כנתיבות חסד שאין בהן שערות, שמהן נמשכות המצוות.

Psalms 25:10 תהילים כ"ה:"

כָּל־אֲרָחוֹת ה' חֶסֶד וְאֱמֶת לְנוֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדוּתוֹ:

All the paths of the L-RD are mercy and truth Unto such as keep His covenant and His testimonies

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים כה, י.

12 וכמ"ש בזהר חד אורחא דמתפליג

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה ח"ג קלו, א.

13 חד ארחא דמתפליג לתרי"ג פקודין דאורייתא

באידרא רבא נראית נתיב דק בתוך שביל השער, המחובר לנתיב של עתיק יומין, וממנו מסתעפים 613 נתיבות אל נתיבות מצוות התורה. המאמר לומד מכך שהמצוות נמשכות מנתיבות אלה, שאין בהן שערות.

Zohar, Idra Rabba 25:188-28:199 ספר זוהר, האדרא רבא כ"ה:קפ"ח-כ"ח:קצ"ט

5 פסקה

14 הפרק הרביעי במסכת מנחות, הפותח במילים "התכלת", מפרט את דיני הציצית. המאמר מביא אותו כדוגמה לכך שהתורה שבעל פה מסבירה ומגדירה מצווה.

Menachot 38a:4-52b:11 מנחות ל"ח א:ד-נ"ב ב:י"א

6 פסקה

15 ועתה יגדל נא כו' כאשר דברת לאמר ארך אפים

"ועתה יגדל נא כוח אדני", כאשר דיברת לאמור: הוי' ארך אפיים ורב חסד..." המאמר מסביר את הביטוי "כאשר דיברת לאמור" בפסוק זה, ואת

18 התורה שנקראת עוז

על הפסוק "עיר גיבורים עלה חכם ויורד עוז מבטחה" אומר רבי יהודה: "עוז — זו תורה", שמשוה הוריד מן המלאכים. זהו אחד המקומות שבהם חז"ל מכנים את התורה "עוז".

Vayikra Rabbah 31:5 ויקרא רבה ל"א:ה'

19 התורה שנקראת עוז

על הפסוק "עוז וזמרת י"ה" נאמר בילקוט ש"עזי" פירושו התורה בלבד, כפי שנאמר: "ה' עוז לעמו יתן". זהו מקום נוסף שבו התורה נקראת "עוז".

Yalkut Shimoni on Torah 244:5 ילקוט שמעוני על התורה רמ"ד:ה'

דָּבָר אַחֵר עֲזִי וְזִמְרַת קָה, מִשָּׁל לְמַה הַדָּבָר דּוֹמָה, לְמַלְךְ שֶׁהָיָה לוֹ מְרָגְלִית אַחַת, בָּא בָנוּ וְאָמַר לוֹ תֵּן אוֹתָהּ לִי, אָמַר לוֹ אֵינָה שְׁלִי, הִטְרִיחַ עָלָיו וְנִתְּנָה לוֹ. כִּהַּ יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ שִׁירָה עֲזִי וְזִמְרַת וְהָיוּ מְבַקְשִׁין מִהַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיתֵּן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה, אָמַר לָהֶם אֵינָה שְׁלָכֶם, שֶׁל עֲלִיּוֹנִים הִיא, כִּיֹּן שֶׁהִטְרִיחוּ עָלָיו נִתְּנָה לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כט, יא) "ה' עז לעמו יתן".

Torat Emet (CC-BY-NC)

20 בחדש השלישי

"בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, ביום הזה באו מדבר סיני". כאן מפנה הטקסט למאמר על פסוק זה בפרשת יתרו (בתורה אור), בעניין התורה כ"עוז".

Exodus 19:1 שמות י"ט:א'

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינַי:

In the third month after the children of Israel were gone forth out of the land of Egypt, the same day came they into the wilderness of Sinai.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21 חגרה בעוז

"חגרה בעוז מתניה ותאמץ זרועותיה". כאן מפנה הטקסט לאיגרת הקודש על פסוק זה, להרחבה בעניין התורה כ"עוז".

Proverbs 31:17 משלי ל"א:י"ז

חָגְרָה כְּעוֹז מִתְּנִיָּה וְתֹאמֶץ זְרוּעֶתֶיהָ:

She girdeth her loins with strength, And maketh strong her arms.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר

"וידבר ה' את כל הדברים האלה לאמור", פתיחת עשרת הדיברות. המאמר מפרש את "לאמור" כדיבור שנעשה לרמה נסתרית ופנימית יותר, בדומה למחשבה.

Exodus 20:1 שמות כ':א'

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֹּר:

And G-d spoke all these words, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 ויעבור ה'

"ויעבור הוי' על פניו ויקרא: הוי', הוי', אל רחום וחנון..." פתיחת שלוש עשרה מידות הרחמים. המאמר אומר שהן נאמרות לאחר תפילת שמונה

עשרה, והן שלוש עשרה מידות של אצילות.

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו'

וַיַּעֲבֹר ה' עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חַסֵּד וְאֱמֶת:

And the L-RD passed by before him, and proclaimed: 'The L-RD, the L-RD, G-d, merciful and gracious, long-suffering, and abundant in goodness and truth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24 התורה שנק' עוז

הערת קה"ת מצטטת את הערת הרבי שם, המפרטת את המקומות שבהם חז"ל מכנים את התורה "עוז": ויקרא רבה 31:5, ילקוט שמעוני על בשלח (רמז 244), וזבחים 116a, בסוף העמוד. הרבי מוסיף כי דברי קהילת יעקב (בערך "עוז"), שלפיהם הדבר אינו מצוי בדברי חז"ל, טעונים עיון.

הערת קה"ת

"ראה ויקרא רבה פל"א, ה. יל"ש בשלח רמז רמד. ועייג"כ זבחים קטז, סע"א — ומש"כ בקהלת יעקב מערכת עוז לא מצינו בדו"ל כו'. צע"ק" — הערת כ"ק אדמו"ר בסה"מ ה'תשי"א ע' 181.

פסקה 7

25 ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת

"ועתה יגדל נא כוחו של ה', כאשר דיברת לאמור". המאמר מפרש את "כאשר דיברת לאמור" כעבודת התורה, ואת "יגדל נא כוחו של ה'" כעבודת המצוות.

Numbers 14:17 במדבר י"ד:י"ז

וְעַתָּה יִגְדֹּל־נָא כַחַּ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְאַמֹּר:

And now, I pray Thee, let the power of the L-rd be great, according as Thou hast spoken, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26 שיתגלה כח אדני שהוא בכתר דא"א

ההערה מציינת שהפירוש כאן, שלפיו "כח אדני" שמשוה ביקש לגלות נמצא בכתר דא"א, הוא כאחד הפירושים המובאים באור התורה על שלח, עמוד 473.

הערת קה"ת

כפ"י הא' באוה"ת שלח ע' תעג. ראה סה"מ תרע"ח ע' שג.

פסקה 8

27 נק' מצות המלך בלי טעם

ההערה מצטטת את לקוטי שיחות: "מצוות המלך בלי טעם" פירושו לא רק שהדבר מעבר להבנתנו, אלא שזהו רצון עצמי שאין לו "שום טעם כלל", עד שאין לו אפילו "טעם כמוס ונעלם".

הערת קה"ת

ולא רק שאין זה מושג בשכל שלנו, אלא שהוא רצון עצמי ש"אין טעם לרצון זה כלל", ועד שאין לו גם "טעם כמוס ונעלם" (המשך תרס"ו ע' עו). — לקר"ש חט"ו ע' 312. ראה גם לקמן נצבים נ, ג. ב' ענינים אלו נתבארו בארוכה בעטרת ראש לעשיית נח, ב ואילך. סה"מ תרס"ו ע' נו. ועוד. ד"ה מרגלא בפומי דרבא תש"מ.

28 אלו נצטוו לחשוב עצים

ההערה מפנה להמשך תרס"ו, עמוד 54, בעניין הדימוי של מצווה הנעשית כאילו נצטוו האדם לחשוב עצים.

הערת קה"ת

35 וכל העם רואים

"וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר". הטקסט מפנה להסברו על הפסוק הזה, המבאר מדוע דרגה זו נמשכת באמצעות קבלת עול.

Exodus 20:15 שמות כ"ט"ו

וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלְפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הַהָרָרָה עָשׂוּ וַיִּרְא הָעָם וַיִּנָּעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרָחֵק:

And all the people perceived the thunderings, and the lightnings, and the voice of the horn, and the mountain smoking; and when the people saw it, they trembled, and stood afar off.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

36 כפי כח אדי בזהר ח"ג

כאשר עתיק הנסתר מאיר במוח והמוח מאיר בלב, הוזהר אומר: "זהו כוחו של הוי"ו — הכוח הנמשך מעתיק הקדוש. המאמר מביא זאת כדי לבאר את משמעות "כוחו של אדניי".

Zohar, Sh'lach 11:84-92 ספר הוזהר, שלח לך י"א:פ"ד-צ"ב

37 בזהר ח"ג (דקס"א ב')

ההערה מצטטת מאור התורה על שלח, עמוד 505, בעניין זוהר חלק ג', קס"א ע"ב: "עניין כוח הוא הכוח הנמשך מעתיק".

הערת קה"ת

באוה"ת שלח ע' תקה "דפי" כח היינו הכח הנמשך מעתיק". וראה לעיל בהמ"מ לדף לט, ג.

38 ודרצ"ה ב'

ההערה מצטטת מאור התורה על שלח, עמוד 505, על פי זוהר חלק ג', רצ"ה ע"ב: "מי הוא כוח... זה הנקרא מזל הקדוש".

הערת קה"ת

מאן כח כו' ההוא דאקרי מזל קדישא" — אוה"ת שלח ע' תקה. וראה לעיל לט, ג.

39 ברוך כבוד ה' ממקומו

"ברוך כבוד הוי' ממקומו" — השבחה שהנביא שמע מפי המלאכים. המאמר מפרש את "כבוד" כמלכות, שצריכה להתברך משורשה, והוא "יגדל נא כוח אדניי".

Ezekiel 3:12 יחזקאל ג:י"ב

וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וְאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רֶעַשׁ גָּדוֹל בְּרוּךְ כְּבוֹד־ה' מִמְּקוֹמוֹ:

Then a spirit lifted me up, and I heard behind me the voice of a great rushing: 'Blessed be the glory of the L-RD from His place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל ג, יב.

40 כבוד הוא בחי' מל'

ההערה מפנה למילון הקבלי הזה, באות כ', לערך "כבוד", כשם של מלכות.

הערת קה"ת

ראה מאו"א כ, ו.

41 עושי דברו

"ברכו את הוי', מלאכיו, גיבורי כוח, עושי דברו, לשמוע בקול דברו".

ראה המשך תרס"ו ע' נד. לקו"ש חי"ח ע' 230 ואילך ובהמצויין שם. [ע"ד לשון זה נמצא במר"ג ח"ג פנ"א בהערה "תעשה מצוה . . כמו . . יחטוב עצים מן היער", אלא ששם הוא משל על העושה מצוה בלי כוונה כלל ("לא מי שצוה לעשותו כו'"). ואכ"מ]. — לקו"ש חכ"א ע' 17.

9 פסקה

29 אם עוונות תשמר יה אדי מי יעמוד

"אם עוונות תשמור, י"ה, אדניי, מי יעמוד?" המאמר, בעקבות הוזהר, שואל כיצד שם אדניי יכול להועיל כאשר החטאים מגיעים עד י"ה, ומשיב שאדניי זה הוא מלכות של החכמה הנסתרת.

Psalms 130:3 תהילים ק"ל:ג

אִם־עוֹנוֹת תִּשְׁמְרֶנָּה אֲדֹנָיִי מִי־עָמַד:

If Thou, L-RD, shouldst mark iniquities, O L-rd, who could stand?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 כי עמך הסליחה למען תורא

"כי עמך הסליחה, למען תיוורא". המאמר ממקם את הסליחה הזאת ב"עווקים" הנסתרים, למעלה מן הדרגה שאליה מגיע החטא.

Psalms 130:4 תהילים ק"ל:ד

כִּי־עִמָּךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוְרָא:

For with Thee there is forgiveness, that Thou mayest be feared.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 ועי' בזהר פ' בלק ובהרמ"ז שם

ההערה מציינת שנוסח הקטע שבסוגריים מועתק באור התורה, ואתחנן, עמוד 350.

הערת קה"ת

הלשון נעתק באוה"ת פ' ואתחנן ע' שנ.

32 בענין אדי מי יעמוד

הוזהר שואל מדוע לאחר שנאמר "אם עוונות תשמור, י"ה" מוסיף הפסוק את השם אדניי, ומסביר שדוד מזכיר שלוש דרגות של רחמים: גם אם החטאים מתרבים עד שהם מגיעים לאבא ואמא, עדיין יש אדניי, שהוא רחמים. המאמר מבסס את השאלה והתשובה שלו על הקטע הזה.

Zohar, Balak 2:15-4:24 ספר הוזהר, בלק ב:ט"ו-ד:כ"ד

33 מן המצר קראתי

"מן המצר קראתי י"ה, ענני במרחב י"ה". המאמר מפרש זאת על מלכות של החכמה הנסתרת, שאליה מגיעים רק באמצעות קבלת עול.

Psalms 118:5 תהילים קי"ח:ה

מִן־הַמִּצָּר קָרָאתִי קָה עֲנֵנִי בְּמִרְחָב קָה:

Out of my straits I called upon the L-RD; He answered me with great enlargement.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

34 כמ"ש במ"א כביאור ע"פ וכל העם רואים

ההערה מביאה את מאמר אדמיר' הוקן על "וכל העם רואים" כפי שנדפס בספר המאמרים תקס"ה, ומפנה לצדו לתורה אור, עד ע"ב.

הערת קה"ת

סה"מ תקס"ה-ב ע' תרלח ואילך [ראה תו"א עד, ב]. אוה"ת ויקרא-ב ע' תקפט. אוה"ת יתרו ע' ב"ז ואילך.

המאמר מקשר את "עושי דברו" לאותה המשכה של "כוח אדני".

Psalms 103:20 תהילים ק"ג:כ

בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבְרֵי כַח עֹשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַם בְּקוֹל דְּבָרוֹ:

Bless the L-RD, ye angels of His, Ye mighty in strength, that
fulfil His word, Harkening unto the voice of His word

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הזוהר מונה את שבעים שנות חייו של דוד כשנים שניתנו לו מחייהם של
אברהם (חמש שנים), יעקב (עשרים ושמונה) ויוסף (שלושים ושבע).
המאמר מפרש את עשרים ושמונה שנותיו של יעקב, הכתובות כ"ח,
כמשכה של כוח — "כוחו של אדני".

42

Zohar, Vayishlach 3:55-66 ספר הזוהר, וישלח ג':נ"ה-ס"ו

Abraham allowed him five years of the hundred and eighty
years which he was properly entitled to live, so that he lived
only a hundred and seventy-five years, five years less than
his due. Jacob was also due to live in this world as many
years as Abraham, but he lived only a hundred and forty-
seven years. Thus, Abraham and Jacob between them con-
ceded to David thirty three years. Then Joseph should have
lived a hundred and forty-seven years like Jacob, his father,
... but he fell short of that number

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Torat Emet (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך [/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/4/](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/4/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק